

Czwartek, 9 lipca 2015 r.

P8_TA(2015)0275

Sytuacja w Burundi

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie sytuacji w Burundi (2015/2723(RSP)) (2017/C 265/16)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Burundi,
 - uwzględniając umowę z Kotonu,
 - uwzględniając oświadczenie Rady Bezpieczeństwa ONZ z dnia 10 kwietnia 2014 r. w sprawie sytuacji w Burundi,
 - uwzględniając porozumienie z Aruszy w sprawie pokoju i pojednania w Burundi,
 - uwzględniając konstytucję Burundi,
 - uwzględniając oświadczenie wydane przez szefów państw Wspólnoty Wschodnioafrykańskiej w dniu 31 maja 2015 r. w Dar es Salaam (Tanzania),
 - uwzględniając pilny apel byłych szefów państwa, partii politycznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w Burundi wystosowany w dniu 28 maja 2015 r. w Buzumburze,
 - uwzględniając decyzje w sprawie sytuacji w Burundi przyjęte na szczycie Unii Afrykańskiej w dniu 13 czerwca 2015 r.,
 - uwzględniając konkluzje Rady w sprawie Burundi z dnia 22 czerwca 2015 r.,
 - uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącej/wysokiej przedstawiciel Federiki Mogherini z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie zawieszenia unijnej misji obserwacji wyborów w Burundi oraz oświadczenie rzecznika wysokiej przedstawiciel/wiceprzewodniczącej z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie sytuacji w Burundi,
 - uwzględniając decyzję prezydium Wspólnego Zgromadzenia Parlamentarnego AKP-UE z dnia 14 czerwca 2015 r. w sprawie zawieszenia organizowanej przez Zgromadzenie misji obserwacji wyborów w Burundi ze względu na sytuację w kraju,
 - uwzględniając wytyczne UE w sprawie obrońców praw człowieka i wytyczne UE w sprawie praw człowieka dotyczące wolności wypowiedzi, a także konkluzje Rady z czerwca 2014 r., w których zobowiązała się ona do zintensyfikowania działań na rzecz obrońców praw człowieka;
 - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,
 - uwzględniając Afrykańską kartę na rzecz demokracji, wyborów i dobrych rządów,
 - uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych,
 - uwzględniając Afrykańską kartę praw człowieka i ludów,
 - uwzględniając art. 123 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że art. 96 konstytucji Burundi oraz art. 7 ust. 3 porozumienia z Aruszy w sprawie pokoju i pojednania stanowią, że prezydent może urzędować przez tylko dwie kadencje; mając na uwadze, że prezydent Pierre Nkurunziza sprawuje ten urząd od 2005 r., a w 2010 r. został ponownie wybrany w wyborach zbojkotowanych przez opozycję, która oskarżyła rząd o zastraszanie;
- B. mając na uwadze, że w dniu 26 kwietnia 2015 r. prezydent Nkurunziza ogłosił, iż będzie ubiegał się o trzecią kadencję – twierdząc, że jest do tego uprawniony, gdyż na pierwszą kadencję został wybrany przez władzę ustawodawczą – w wyniku czego kraj pogrążył się w chaosie, rozpoczęły się masowe protesty, a w maju 2015 r. doszło do nieudanego wojskowego zamachu stanu;

Czwartek, 9 lipca 2015 r.

- C. mając na uwadze, że po tym, jak decyzja ta została ogłoszona, w dniu 14 maja 2015 r. aresztowano 17 oficerów w związku z nieudanym zamachem stanu pod przywództwem byłego generała majora Godefroida Niyombare'a, który zbiegł z kraju, w następstwie czego ponad 70 osób zginęło w zamieszkach i w atakach z użyciem granatów;
- D. mając na uwadze, że dwóch wysokich rangą członków Niezależnej Krajowej Komisji Wyborczej uciekło z kraju, podobnie jak wysoki rangą sędzia Trybunału Konstytucyjnego odpowiedzialny za wydanie orzeczenia w sprawie legalności trzeciej kadencji prezydenta oraz przewodniczący Zgromadzenia Narodowego, przy czym wszyscy jako powód podali obawy o swoje bezpieczeństwo; mając na uwadze, że w dniu 25 czerwca 2015 r. wiceprezydent Burundi Gervais Ruffyikiiri również uciekł z kraju po tym, jak podał w wątpliwość możliwość ubiegania się przez prezydenta o trzecią kadencję;
- E. mając na uwadze, że policja użyła nadmiernej siły podczas tłumienia pokojowych protestów, co spowodowało ofiary śmiertelne; mając na uwadze, że według danych policji w dniach 26 kwietnia – 12 maja 2015 r. aresztowano w związku z protestami 892 osoby, a następnie zwolniono 568 z nich; mając na uwadze, że 280 aresztowanych zostało przekazanych prokuraturze;
- F. mając na uwadze, że przemoc jeszcze się nasila się w wyniku działań bojówek związanych z władzą; mając na uwadze, że organizacje pozarządowe i obrońcy praw człowieka potępiają infiltrację policji i wojska przez bojówkę Narodowej Rady na rzecz Obrony Demokracji – Sił na rzecz Obrony Demokracji (CNDD-FDD);
- G. mając na uwadze, że partie opozycyjne i społeczeństwo obywatelskie zbojkotowały wybory, jako powody podając stroniczne wykorzystywanie instytucji państwowych, przemoc i zastraszanie ze strony młodzieżowej bojówki (Imbonerakure) działającej przy CNDD-FDD, brak zaufania do burundyjskiej Niezależnej Krajowej Komisji Wyborczej oraz strategii rządu zmierzające do ograniczenia pluralizmu procesu wyborczego, w tym utrudnienia przy rejestracji wyborców oraz zmianę granic okręgów wyborczych na korzyść partii rządzącej; mając na uwadze, że sytuacja doprowadziła też Kościół Katolicki w Burundi do odwołania księży wyznaczonych wcześniej do pomocy przy organizacji wyborów, gdyż kościół stwierdził, że „nie może popierać wyborów, które są pełne niedociągnięć”;
- H. mając na uwadze, że partia rządząca zbojkotowała wznowienie rozmów mediacyjnych pod egidą mediatora ONZ Abdoulaye Bathily'ego, którego wezwano do ustąpienia, oraz grupy „mediacyjnej” składającej się z przedstawicieli ONZ, Unii Afrykańskiej (UA), Wspólnoty Wschodnioafrykańskiej (EAC) i Międzynarodowej Konferencji w sprawie Regionu Wielkich Jezior;
- I. mając na uwadze, że wspólnota międzynarodowa odgrywa znaczącą rolę w regionie jako gwarant porozumień z Aruszy oraz że instytucje takie jak Międzynarodowy Trybunał Karny mają wielkie znaczenie przy prowadzeniu niezależnych dochodzeń w sprawie aktów przemocy i przestępstw popełnionych w Burundi;
- J. mając na uwadze, że pomimo wezwań ze strony wspólnoty międzynarodowej, aby przełożyć termin wyborów, oraz pomimo bojkotu ze strony społeczeństwa obywatelskiego i opozycji wybory parlamentarne odbyły się 29 czerwca 2015 r., a wybory prezydenckie zaplanowano na 15 lipca 2015 r.;
- K. mając na uwadze, że w dniu 29 czerwca 2015 r. UE wycofała swoją misję obserwacji wyborów w Burundi, ponieważ uznała, że przeprowadzenie wyborów parlamentarnych bez stworzenia minimalnych warunków zapewniających ich wiarygodność, przejrzystość i pluralizm mogłoby tylko zaostriżyć kryzys;
- L. mając na uwadze, że obserwatorzy ONZ oświadczyli, że wybory z dnia 29 czerwca 2015 r. odbyły się „w warunkach ostrego kryzysu politycznego oraz w atmosferze powszechnego lęku i zastraszania w niektórych częściach kraju”, w związku z czym stwierdzili, że „panujące warunki nie sprzyjały wolnym, wiarygodnym i pluralistycznym wyborom”;
- M. mając na uwadze, że proces wyborczy jest wciąż poważnie zakłócany ograniczeniami nałożonymi na niezależne media, nadmiernym stosowaniem siły wobec demonstrantów, atmosferą zastraszania partii opozycyjnych i społeczeństwa obywatelskiego oraz brakiem zaufania do organów wyborczych, co doprowadziło UE do podjęcia decyzji o zawieszeniu misji obserwacji wyborów;
- N. mając na uwadze, że EAC i UA oświadczyły, że obecne warunki nie sprzyjają przeprowadzeniu wyborów i że stworzenie odpowiednich warunków nie będzie możliwe w terminie określonym w konstytucji Burundi;
- O. mając na uwadze, że Biuro ONZ ds. Uchodźców (UNHCR) poinformowało, że około 127 000 osób uciekło z Burundi do państw ościennych, co spowodowało nadzwyczajne sytuacje humanitarne w Demokratycznej Republice Kongo, Rwandzie i Tanzanii, gdzie odnotowano wybuch epidemii cholery;

Czwartek, 9 lipca 2015 r.

- P. mając na uwadze, że impas polityczny w Burundi oraz pogarszający się stan bezpieczeństwa i gospodarki kraju wiążą się z poważnymi konsekwencjami dla jego mieszkańców i stanowią zagrożenie dla całego regionu, przez co kraj ten stoi w obliczu najpoważniejszego kryzysu od czasów dwunastoletniej wojny domowej, w której do roku 2005 zginęło około 300 000 osób;
- Q. mając na uwadze, że w reakcji na poprzednie rezolucje Parlamentu Europejskiego, a zwłaszcza na zawarte w nich odniesienia do art. 96 umowy z Kotonu, przedstawiciele UE podkreślali znaczenie pluralistycznego uczestnictwa wszystkich sił politycznych kraju w procesie wyborczym, zgodnie z planem działania dotyczącym wyborów i kodeksem postępowania w kwestiach wyborczych (*Code de bonne conduite en matière électorale*);
- R. mając na uwadze, że UE zawiesiła wypłacanie pozostającej do przekazania kwoty 1,7 mln EUR na wsparcie wyborów w Burundi, ponieważ obecnie nie są spełnione warunki wstępne konieczne do zapewnienia wiarygodności oraz sprawnego przebiegu procesu wyborczego w sposób pokojowy, pluralistyczny i przejrzysty oraz nienaruszający wolności politycznych, w tym wolności wypowiedzi;
- S. mając na uwadze, że również Belgia ogłosiła zawieszenie wsparcia na rzecz wyborów, decydując się na wstrzymanie wypłaty połowy z kwoty 4 mln EUR przeznaczonej na wybory oraz wycofując się z finansowanego wspólnie z Holandią funduszu na wsparcie współpracy policyjnej w wysokości 5 mln EUR; mając na uwadze, że również Francja zawiesiła współpracę z Burundi w dziedzinie bezpieczeństwa, a Niemcy ogłosiły wycofanie się ze wszelkiej współpracy dwustronnej z rządem Burundi;
- T. mając na uwadze, że prawo do wolności wypowiedzi jest zagwarantowane w burundyjskiej konstytucji oraz w traktatach międzynarodowych i regionalnych ratyfikowanych przez Burundi, stanowi część krajowej strategii dobrych rządów i walki z korupcją oraz jest istotnym warunkiem przeprowadzenia wolnych, uczciwych, przejrzystych i pokojowych wyborów; mając jednak na uwadze, że wolność mediów została całkowicie zlikwidowana, gdyż w połowie maja zamknięto prywatne stacje nadawcze w połowie maja, dziennikarze masowo opuszczają kraj, a ci, którzy pozostali w Burundi, otrzymują ciągle pogróżki;
- U. mając na uwadze, że UE znacząco zasila roczny budżet Burundi, w około połowie pochodzący z pomocy międzynarodowej, a niedawno przyznała Burundi – należącemu do najuboższych krajów świata – 432 mln EUR z Europejskiego Funduszu Rozwoju na lata 2014–2020, m.in. w celu pomocy w lepszym sprawowaniu rządów i w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego;
- V. mając na uwadze, że obecna sytuacja wpływa na życie ekonomiczne i społeczne wszystkich obywateli Burundi; mając na uwadze, że większość szkół i kampusów uniwersyteckich zamknięto z powodu gwałtownych demonstracji w stolicy, Bużumburze, lokalna waluta straciła na wartości, wzrosło bezrobocie i spadły dochody z podatków ze względu na zamknięcie centrów handlowych i zastój w handlu z krajami ościennymi;
1. wyraża głębokie zaniepokojenie pogarszającą się sytuacją polityczną i humanitarną w Burundi i całym regionie; wzywa do natychmiastowego zaprzestania przemocy i politycznego zastraszania przeciwników oraz do niezwłocznego rozbrojenia wszystkich młodzieżowych grup zbrojnych powiązanych z partiami politycznymi; kieruje wyrazy współczucia do osób, które ucierpiały wskutek przemocy, oraz wyraża ubolewanie z powodu ofiar śmiertelnych, a także wzywa do udzielenia natychmiastowej pomocy humanitarnej osobom, które zostały zmuszone do opuszczenia swoich domów;
 2. potępia decyzję rządu Burundi o przeprowadzeniu wyborów pomimo panującej krytycznej sytuacji politycznej i krytycznego stanu bezpieczeństwa, a także faktem, iż proces wyborczy został poważnie zakłócony restrykcjami wobec niezależnych mediów, nadmiernym użyciem siły wobec manifestantów, atmosferą zastraszania partii opozycyjnych i społeczeństwa obywatelskiego oraz brakiem zaufania do organów wyborczych; apeluje do władz Burundi o odroczenie wyborów prezydenckich zaplanowanych na 15 lipca 2015 r. zgodnie z postulatem UA oraz o zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron w wysiłki na rzecz stworzenia warunków umożliwiających przeprowadzenie pokojowych, wiarygodnych, wolnych i uczciwych wyborów;
 3. wzywa wszystkich uczestników procesu wyborczego, w tym organy odpowiedzialne za organizację wyborów i siły bezpieczeństwa, do dotrzymania zobowiązań podjętych w porozumieniu z Aruszy oraz przypomina, że porozumienie to zakończyło wojnę domową i stanowi podstawę burundyjskiej konstytucji; podkreśla, że istotne znaczenie ma osiągnięcie konsensualnego porozumienia w sprawie harmonogramu wyborów na podstawie oceny technicznej, którą ma sporządzić ONZ;

Czwartek, 9 lipca 2015 r.

4. ponownie podkreśla, że trwałe rozwiązanie polityczne w interesie bezpieczeństwa i demokracji wszystkich obywateli Burundi może nastąpić jedynie w drodze dialogu i konsensusu z udziałem burundyjskiego rządu, opozycji i społeczeństwa obywatelskiego, zgodnie z porozumieniem z Aruszy i konstytucją Burundi; wzywa wszystkie zainteresowane strony w Burundi do wznowienia dialogu na temat wszystkich zagadnień będących przedmiotem rozbieżności; w związku z tym popiera wysiłki mediacyjne prowadzone przez UA, EAC i ONZ oraz jest gotowy wspierać realizację konkretnych działań zapowiedzianych ostatnio przez UA;

5. ponownie wyraża poparcie dla nieustających wysiłków EAC i podkreśla, że istotne znaczenie mają środki uzgodnione na szczytach w Dar es Salaam w dniach 13 i 31 maja 2015 r. – w tym apel o odroczenie wyborów i natychmiastowe zaprzestanie użycia siły, rozbrojenie młodzieżowych ugrupowań powiązanych z partiami politycznymi, rozpoczęcie dialogu politycznego między zainteresowanymi stronami w Burundi oraz zobowiązanie się państw regionu do aktywnych działań w razie pogorszenia się sytuacji – stanowiące ramy oparte go na konsensusie politycznego rozwiązania kryzysu;

6. przypomina, że partnerstwo UE z Burundi podlega umowie z Kotonu i że wszystkie jej strony zobowiązane są do przestrzegania i wykonywania jej postanowień, w szczególności w odniesieniu do praw człowieka; zauważa, że Burundi podpisało też i ratyfikowało Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych oraz Afrykańską kartę praw człowieka i ludów, w związku z czym zobowiązane jest do respektowania uniwersalnych praw człowieka i wolności wypowiedzi; wzywa zatem rząd Burundi, aby umożliwił przeprowadzenie rzeczywistej i otwartej debaty politycznej, której uczestnicy nie musieliby obawiać się zastraszania, oraz powstrzymał się od nadużywania władzy sądowniczej do eliminacji przeciwników politycznych;

7. odnotowuje dialog, który odbył się między UE a burundyjskimi władzami na mocy art. 8 umowy z Kotonu; uważa jednak, że dochodzi do ustawicznych naruszeń kluczowych i podstawowych elementów umowy z Kotonu, w szczególności w zakresie podstawowych praw człowieka i zasad demokracji, w związku z czym wzywa Komisję do wszczęcia procedury na mocy art. 96 umowy z Kotonu z myślą o przyjęciu odpowiednich środków;

8. wzywa Komisję, aby w tym celu w trybie pilnym dokonała ponownej oceny pomocy UE z myślą o jej przekierowaniu, o zwiększeniu wsparcia finansowego dla społeczeństwa obywatelskiego i o skoncentrowaniu się na pomocy humanitarnej, a nie na wspieraniu centralnego budżetu, pamiętając przy tym o godnej najwyższego uznania roli, jaką burundyjskie wojsko odegrało podczas misji pokojowej w Somalii;

9. przyłącza się do apelu Rady do Spraw Zagranicznych z dnia 22 czerwca 2015 r., wzywając wiceprzewodniczącą Komisji/wysoką przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, aby sporządziła wykaz ukierunkowanych środków ograniczających oraz przedstawiła zakazy wydawania wiz i zakazy podróżowania wobec osób odpowiedzialnych za akty przemocy, represje i poważne naruszenia praw człowieka, jak również osób czynnie blokujących rozwiązanie polityczne w ramach zaproponowanych przez UA i EAC, a także zwraca się do wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel o przyjęcie niezbędnych środków mających na celu zamrożenie aktywów wszystkich tych osób w państwach członkowskich UE;

10. wyraża głębokie zaniepokojenie odnotowaną od początku kryzysu liczbą ofiar i liczbą przypadków poważnych naruszeń praw człowieka, szczególnie tymi nadużyciami, których mieli się dopuścić członkowie Imbonerakure; zwraca uwagę na zastraszanie i ryzyko grożące obrońcom praw człowieka, działaczom politycznym i dziennikarzom oraz na arbitralne aresztowania członków partii opozycyjnej; wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich osób aresztowanych za korzystanie z przysługującego im prawa do pokojowego gromadzenia się i do wypowiedzi;

11. żąda natychmiastowego położenia kresu przemocy i zastraszaniu ze strony Imbonerakure; wzywa CNDD-FDD do podjęcia natychmiastowych działań celem rozbrojenia młodzieżowej bojówki i uniemożliwienia jej członkom zastraszania i atakowania oponentów, a także do zadbania o to, by osoby odpowiedzialne za nadużycia zostały postawione przed sądem; wzywa do przeprowadzenia niezależnego dochodzenia międzynarodowego w sprawie doniesień, jakoby partia CNDD-FDD zbroiła i szkoliła swoją młodzieżówkę; apeluje również do przywódców partii opozycyjnych o zapobieganie przemocy wobec oponentów;

12. powtarza, że nie można dopuszczać do bezkarności osób odpowiedzialnych za poważne naruszenia praw człowieka i że osoby te muszą zostać pociągnięte do osobistej odpowiedzialności i stanąć przed sądem; uważa, że niezwykle ważne jest, aby zapowiedziane przez UA wysłanie obserwatorów praw człowieka i ekspertów wojskowych rozpoczęło się natychmiast;

Czwartek, 9 lipca 2015 r.

13. zauważa, że podejmowane przez pewne siły próby przekształcenia zamieszek w konflikt etniczny są bezskuteczne i że podziały polityczne w Burundi nie mają wyraźnie etnicznego charakteru; uważa, że świadczy to o sukcesie porozumień z Aruszy pod względem zapewnienia równowagi etnicznej w wojsku i policji; w związku z tym zwraca się do prokuratora Międzynarodowego Trybunału Karnego o ścisłe monitorowanie mediów pod kątem podżegania do nienawiści etnicznej, a także do monitorowania wypowiedzi przywódców politycznych;

14. w tym kontekście ponownie podkreśla znaczenie przestrzegania kodeksu postępowania w kwestiach wyborczych i wynegocjowanego z pomocą ONZ planu działania dotyczącego wyborów, podpisanego przez decydentów politycznych w 2013 r., oraz w pełni popiera wysiłki ONZ i państw regionu mające na celu zapobieżenie eskalacji przemocy politycznej;

15. wzywa do natychmiastowego zniesienia ograniczeń dotyczących mediów i dostępu do internetu oraz ponownie potępia powtarzające się ataki na Radio Publique Africaine, będące jednym z głównym serwisów informacyjnych w kraju; uznaje, że legalne wybory nie mogą się odbyć, o ile media nie będą mogły działać bez ograniczeń, a dziennikarze – informować bez lęku;

16. wyraża uznanie dla roli, jaką odgrywają organizacje humanitarne i władze krajów ościennych, zaspokajając potrzeby osób, które uciekły z kraju w wyniku kryzysu, i oferując ochronę uchodźcom; z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji o przeznaczeniu dodatkowego 1,5 mln EUR na poprawę sytuacji humanitarnej; ostrzega jednak, że zarówno UE, jak i państwa członkowskie powinny pilnie podwoić oferowaną pomoc, ze względu na masowy napływ uchodźców do i tak już osłabionego regionu, informacje o zachorowaniach na cholera oraz niepokojące doniesienia o przemocy seksualnej; podkreśla znaczenie opracowania długoterminowej strategii dotyczącej nie tylko pomocy medycznej i żywnościowej, ale również ponownej integracji i wsparcia psychologicznego dla osób, które zostały zmuszone do uchodźstwa;

17. wzywa UE i jej państwa członkowskie do realizacji wszystkich zobowiązań wynikających z opracowanego przez ONZ regionalnego planu działań w sprawie uchodźców z Burundi, który wymaga przeznaczenia 207 mln USD do września 2015 r. na pomoc dla spodziewanych 200 000 uchodźców z Burundi, również poprzez podwyższenie obecnych dotacji dla regionu;

18. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, rządowi państw członkowskich, rządowi Burundi i rządowi krajów Regionu Wielkich Jezior, rządowi Wspólnoty Wschodnioafrykańskiej, wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Federice Mogherini, Unii Afrykańskiej, sekretarzowi generalnemu ONZ, współprzewodniczącym Wspólnego Zgromadzenia Parlamentarnego AKP-UE oraz Parlamentowi Panafrykańskiemu.